

המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי
The Israel Export & International Cooperation Institute

כלכלת קוריאה ויחסי הסחר עם ישראל

אגף כלכלה
מכון היצוא
דצמבר 2011

תוכן עניינים

2	תקציר מנהלים.....
3	רקע כללי
3	משטר.....
4	היסטוריה.....
4	דת וחברה
5	תיאור הסביבה הכלכלית.....
7	תיאור הסביבה העסקית
8	אינדיקאטורים כלכליים
10	מגזרים עיקריים
11	התפתחויות אחרונות.....
12	מבט לשנים קדימה.....
13	סחר חוץ
14	ייצוא.....
17	דירוג במדדים בינלאומיים
21	המסחר עם ישראל
24	ההסכמים הכלכליים בין קוריאה הדרומית וישראל:
24	סיכום

תקציר מנהלים

קוריאה הדרומית מונה כ-50 מיליון תושבים ונחשבת לכלכלה ה-11 בגודלה בעולם. מדובר במדינה בחצי האי של צפון מזרח אסיה, המתפרשת על פני שטח של יותר מ-99 אלף קמ"ר (פי 4.5 מישראל). בשנת 2010 הגיע התמ"ג במדינה לכ-1.5 טריליון דולר (במונחי PPP) והתוצר לנפש על 29,806 דולר (במונחי PPP). בחמש השנים הקרובות צפוי שיעור הצמיחה הממוצע במדינה לעמוד על 4% בשנה.

רפובליקת דרום קוריאה נמצאת תחת שלטונו של הנשיא, לי מיונג-באק, ראש המפלגה הלאומית הגדולה (GNP) והמפקד העליון של הכוחות המזוינים. מפלגת ה-GNP מחזיקה ברוב המושבים "באסיפה הלאומית של קוריאה הדרומית" (Kukhae).

למדינה דרוג אשראי של A1 הניתן על ידי חברת Moody's. מהותו של הדירוג הגבוה הוא סיכון אשראי נמוך ויכולת פירעון גבוהה, וזאת בשל אופן התמודדות המדינה עם המשבר הכלכלי העולמי, אל מול סיכונים בלתי צפויים העלולים להתרחש בגזרה הצפונית של המדינה.

במדינה ישנם חמישה ענפים מובילים: מוליכים למחצה, אלקטרוניקה, תעשיית הרכב, ביוטכנולוגיה ואנרגיה חלופית. היקף הייצור הגדול והתלות העולמית בייצוא ענפים אלו מדרום קוריאה ממקמים אותה כשחקן גלובלי דומיננטי וחשוב.

עיקר היצוא מדרום קוריאה הוא של מוצרי חשמל, תקשורת וכלי רכב, כאשר מדינות היעד העיקריות הן סין, ארה"ב והמדינות השכנות – יפן, הונג קונג ואחרות. עיקר היבוא לדרום קוריאה הינו נפט ומוצרי נפט, מוצרי חשמל, ברזל ופלדה וגז. מדינות המוצא העיקריות הן סין, יפן, ארצות הברית וערב הסעודית.

למעלה מ-300 חברות ישראליות מייצאות לקוריאה, כאשר רובן בתחום המוליכים למחצה וה-IT. כמו כן, במהלך השנים פתחו מספר חברות ישראליות סניפים בקוריאה. נכון לשנת 2010, עמד היקף הסחר של ישראל עם דרום קוריאה על סך של 1,880 מיליון דולר, גידול של 9.7% לעומת שנת 2009.

ישראל מייבאת מדרום קוריאה בעיקר מכונות, ציוד חשמלי וכלי רכב (כולל כלי שיט וטיס) ומייצאת בעיקר רכיבים אלקטרוניים ומכשירי בדיקה, מדידה וניווט. היצואן הישראלי יכול להשתלב בדרום קוריאה בענפי ההיי-טק, החקלאות, השירותים הרפואיים וטכנולוגיות הסביבה.

הצמיחה הגבוהה שרשמה דרום קוריאה ב-60 השנים מאז הקמתה העבירה אותה מקבוצת המדינות הנתמכות אל קבוצת המדינות העשירות ב-OECD, זאת בשל השקעתה העקבית בחינוך יסודי ובמוסדות להשכלה גבוהה וכמו כן המחויבות הגבוהה של העובדים המקומיים, אשר עובדים שעות רבות יותר לעומת שאר מדינות ה-OECD.

יחד עם זאת, קצב הצמיחה בשנים האחרונות נמוך יחסית, בכדי להמשיך ולצמוח בשיעורים גבוהים, על השלטונות לקדם ולהשקיע משאבים בגידול שיעור ההשתתפות בשוק העבודה (אשר עומד היום על 70% בלבד) בעזרת עידוד שילוב כח העבודה הנשי וכמו כן להעלאת רמת ההשכלה הגבוהה במדינה. על אלו מעיבים, כמובן, יחסיה של המדינה עם שכנתה, צפון קוריאה, עימה קיימת מתיחות שטרם נפתרה.

רקע כללי¹

קוריאה הדרומית (רפובליקת קוריאה) הינה מדינה בחצי האי של צפון מזרח אסיה, אשר קיבלה עצמאות ב-1945. המדינה ממוקמת בין סין (במערב), יפן (במזרח) וקוריאה הצפונית. המדינה, המשתרעת על פני כ-99 אלף קמ"ר, מאכלסת כיום למעלה מ-50 מיליון תושבים, כאשר בירת המדינה, סיאול, מונה לבדה כ-10.5 מיליון איש. המדינה מחולקת ל-9 פרובינציות, 6 ערי מטרופולין ועיר בירה - סיאול. המטבע המקומי הינו "וון דרום קוריאני" (KRW) והשפה המקומית היא קוריאנית.

מפת דרום קוריאה

משטר

רפובליקת דרום קוריאה נמצאת תחת שלטונו של הנשיא, לי מיונג-באק, ראש המפלגה הלאומית הגדולה (GNP) והמפקד העליון של הכוחות המזוינים. מפלגת ה-GNP מחזיקה ב-171 מתוך 299 המושבים "באסיפה הלאומית של קוריאה הדרומית" (Kukhae). כהונת 5 השנים של הנשיא תסתיים בפברואר 2013 והבחירות הפרלמנטאריות הבאות יתקיימו באפריל 2012 (נערכות אחת ל-4 שנים).

¹ הנתונים נלקחו מה-Economist Intelligence Unit ומאתר שגרירות קוריאה בישראל.

יש לציין כי במדינה פועלות 3 מפלגות מרכזיות: מפלגה שמרנית בשם המפלגה הלאומית הגדולה (GNP), יריבתה המסורתית, המפלגה הדמוקרטית המאוחדת (UDP) ומפלגת העבודה הדמוקרטית (DLP).

היסטוריה

ראשיתה של קוריאה כבר ב-2,333 לפנה"ס עם היווסדה של הממלכה הקוריאנית הראשונה. בשנת 1910 סיפחה יפן בכוח את קוריאה והביאה לקיצו את שלטון השושלת. קוריאה הייתה תחת שלטון קולוניאלי יפני במשך 35 שנים, עד לסיומה של מלחמת העולם השנייה. ב-15 באוגוסט 1945 קוריאה שוחררה משלטון יפן, אך מיד חולקה לשתי מדינות – קוריאה הדרומית (בשליטת ברית המועצות) והצפונית (בשליטת ארה"ב), כאשר בשנת 1948 הרפובליקה הקוריאנית, שבדרום ייסדה ממשל עצמאי. ב-25 ביוני 1950, עם פלישת צפון קוריאה לדרום, פרצה מלחמת קוריאה ובשנת 1953 נחתם הסכם שביתת נשק. מאמציה הבלתי נלאים של דרום קוריאה לבנות עצמה מחדש לאחר המלחמה הביאו להצלחה רבה הניכרת בפיתוח הכלכלי ובהבטחת היציבות הסוציו-פוליטית במדינה. ביוני 2000 נערכה פגישת פסגה היסטורית בהשתתפות דרום וצפון קוריאה בניסיון לפתח שיתוף פעולה, אם כי נכון לנובמבר 2011 טרם נחתם הסכם שלום בין המדינות ומעת לעת מתקיימים עימותים נוספים. במהלך 2011 הפשירו היחסים בין הצדדים במידה מסוימת, אך עוד חזון למועד בו יחתמו השתיים על הסכם שלום.

דת וחברה

בקוריאה ישנן שלוש דתות מסורתיות: הבודהיזם, השמניזם והקונפוציוניזם, אם כי הדתות הנפוצות במדינה כיום הינם הנצרות והבודהיזם. דת הבודהיזם היוותה במשך מאות שנים את הדת המרכזית היחידה במדינה, עד המאה ה-19, אז החלו המיסיונרים הנוצרים להופיע באי ולמשוך יותר ויותר מאמינים. לקראת סוף המאה ה-20 השתווה אחוז המאמינים בנצרות לאחוז המאמינים בבודהיזם.

תיאור הסביבה הכלכלית

נכון לשנת 2010 עמד התוצר של דרום קוריאה על כ- 1.5 טריליון דולר (במונחי PPP) התוצר לנפש הגיע ל- 29,806 דולר (במונחי PPP), מדובר בצמיחה בשיעור של 6.2% ו- 6.8% ביחס ל-2009, בהתאמה.

יחד עם זאת, ברבעון השני של שנת 2011 צמח התמ"ג בשיעור של 0.8% בלבד, דבר שהוביל להורדת תחזית הצמיחה של המדינה ב-2011 מ-4.2% ל-3.9%. בשנים 2012-2016 צפוי התמ"ג לצמוח בקצב שנתי של 4%, נמוך ביחס לשיעור הצמיחה במדינה ערב המשבר העולמי בשלהי 2008. מבחינת תוצר לנפש, ב-2011 צפויה דרום קוריאה לעבור את ממוצע האיחוד האירופי, שעומד על 31,550 דולר לנפש (במונחי PPP). היקף ייצוא הסחורות והשירותים הגיע בשנת 2010 ל-531 מיליארד דולר (במונחי שווי שוק) ובשנת 2011 הוא צפוי לצמוח בשיעור של 20% ולעמוד על 641 מיליארד דולר (במונחי שווי שוק).

שיעור הריבית במשק הדרום קוריאני עומד כיום על 3.25%, אך הבנק המרכזי במדינה מתעתד להעלות אותה בהדרגה בשנים הקרובות, דבר אשר צפוי להגדיל את תנועות ההון למדינה, אך במקביל גם יביא לקושי הולך וגדל בקרב החייבים לשרת את חובם. האינפלציה במדינה צפויה להגיע ב-2011 לרמה גבוהה של 4.1%, אך התחזיות צופות כי תרד ל-3.1% בשנים 2012-2015, זאת בשל שלוש סיבות עיקריות: ראשית, התאוששות צפויה בכלכלה העולמית והגידול בתחרות עימה מתמודדים היצרנים המקומיים; שנית, ההתחזקות הצפויה של המטבע המקומי מול הדולר (מה שיגדיל את כח הקנייה שלו ויקטין את שחיקתו); שלישית, הצפי לירידה במחירי הסחורות בעולם, בין השאר במחירי הנפט. יחד עם זאת, השכר הריאלי במשק הדרום קוריאני צפוי לצמוח באיטיות ב-4 השנים הבאות וכמו כן יש לזכור כי מחירי הסחורות, בעיקר הנפט, הינם תנודתיים ויכולים להאמיר בצורה חדה במקרה של בעיות פוליטיות במזרח התיכון ובאפריקה.

שוק העבודה בדרום קוריאה נמצא כיום בתעסוקה מלאה (קיימת אבטלה טבעית בשיעור של 3%), אך לאורך השנים סובל משיעור השתתפות נמוך בכח העבודה. כיום עומד שיעור ההשתתפות בכח העבודה בקרב בני 25-54 על כ-70% - מהנמוכים בקרב חברות ה-OECD. במדינה נהוג לעבוד שעות ארוכות מדי יום (דרום קוריאני עובד בממוצע 2,200 שעות בשנה, פי 1.5 מגרמני ממוצע). החריצות הדרום קוריאנית תורמת רבות מחד, אך יוצרת שתי בעיות מאידך: ראשית, הדבר גורם להדרתן של נשים משוק העבודה - שיעור ההשתתפות בכח העבודה בקרב נשים עומד על 62% בלבד, מהנמוכים בקרב חברות ה-OECD, תוצאה נוספת של שעות העבודה הארוכות הנהוגות במדינה היא הקטנת כמות

המשרות מה שגורם לקושי עבור סטודנטים במציאת עבודה עם סיום התואר. על פי ההערכות הדבר מאלץ אותם לעבוד במשרות חלקיות או להישאר באקדמיה לתקופה נוספת. בסופו של דבר, העובדה שהקוריאני הממוצע הוא חרוץ ומשכיל ומשכורתו נמוכה באופן יחסי ועומדת על למטה כ-2,700 דולר בחודש (במונחי כח קנייה)- מעניקה למדינה יתרון ובאה לידי ביטוי בשיעורי צמיחה גבוהים ופריחתם של קונצרנים דרום קוריאנים בשוק העולמי. מדד ג'יני² במדינה, אשר מודד את רמת השוויון בחלוקת ההכנסות במשק, עמד בשנת 2010 על ערך של 0.31 – לפני קנדה ומעט אחרי המובילות הסקנדינביות.

1,143 וון מקומיים שקולים ל-1 דולר אמריקאי³, כאשר התחזית היא כי עד 2015 יתחזק המטבע וייתצב על שער של 1,045. הדבר נובע ממדיניות הממשלה המקומית ומהסכם החלפה שנחתם באוקטובר 2011 מול סין ויפן. כמו כן, העובדה שהריבית במשק גבוהה ותנועות ההון עושות דרכן אל המשק הדרום קוריאני, תורמת להתחזקותו של המטבע המקומי. מנגד, המטבע עדיין פגיע, שכן הוא חשוף למצב הגיאופוליטי עם השכנה מצפון וכן לשינויים המתרחשים בשווקים באירופה וארה"ב - בהם שוררת כעת אי הוודאות.

העודף בחשבון השוטרף של המדינה צפוי לקטון עד שנת 2015 מ-2.3% לכדי 1.5% מהתמ"ג. הגידול הצפוי בביקושים המקומיים לסחורות יביא לגידול בייבוא, אך הגרעון בחשבון השירותים יישמר, זאת בעיקר בשל התיירות היוצאת של תושבי האי. הכלכלה של דרום קוריאה, אשר הצטרפה ל-OECD כבר ב-1996, מונעת על ידי תעשייה גדולה ותשתיות ייצור רחבות, מה שהופך אותה באופן טבעי למדינה בעלת אוריינטציה חזקה לייצוא. דרום קוריאה נחשבת לשמינית בגודלה בעולם בייצוא סחורות - לפני בריטניה, רוסיה וקנדה. תחומי התעשייה מוטי הייצוא הינם: אלקטרוניקה, רכב ותקשורת⁴.

ארה"ב והגוש האירופי הינם בעלי ההשפעה הגדולה ביותר על היקף הייצוא של דרום קוריאה, אך בשנים האחרונות גדל היקף המסחר גם מול המדינות המתפתחות באסיה. המגמות הדמוגרפיות בדרום קוריאה מצביעות על תהליך התכווצות של האוכלוסייה. על פי ההערכות, הגידול באוכלוסייה המשתייכת לגיל העבודה (15-64) צפוי להיעצר בעשור הקרוב ולהתחיל בתהליך ההתכווצות, אשר יקטין את כח העבודה במדינה ל-87% מגודלו הנוכחי עד שנת 2030⁵. האתגר מולו ניצבת ממשלת דרום קוריאה בעניין זה הוא גדול ונראה שיהיה עליה לטפל בהתנגדות החברתית החזקה להגירה חיובית השוררת בקרב אזרחי המדינה.

בטווח הארוך, ההזדמנויות הכלכליות יהיו תלויות בשני גורמים: א. יכולתה של הממשלה להגדיל את שיעור השתתפות בכוח העבודה, אשר נע סביב 70% בשנים האחרונות (נמוך ביחס לחברות האחרות ב-OECD); ב. יכולתה של המדינה לשמור על תחרותיותה בשוק העולמי ועליונותה בתחום ה-ICT (Information and Communications Technology).

² מדד שבדוק את רמת השוויון בחלוקת ההכנסות במדינה בסולם של 0-1 (0-שוויון מוחלט, 1-אי שוויון מוחלט).

³ על פי אתר הבנק המרכזי של דרום קוריאה, נכון לתאריך 30.11.11.

⁴ על פי פרסומים באתר economywatch.

⁵ על פי תחזיות המשרד לסטטיסטיקה לאומית בקוריאה הדרומית.

אשר השפיעה לטובה על הצמיחה בפריון. על פי הערכות גורמי ממשל, הרפורמה בחינוך תאפשר למדינה להשיג מטרות אלו.

תיאור הסביבה העסקית

דירוג האשראי של דרום קוריאה על פי חברת Moody's הינו A1 (בדומה לישראל), דרוג זה נחשב גבוה ומעיד על סיכון אשראי נמוך ויכולת פירעון גבוהה, וזאת לאור התמודדותה של המדינה עם המשבר הכלכלי העולמי, ותוך שקלול הסיכונים הביטחוניים והגיאופוליטיים להם נתונה המדינה.

על פי קריטריונים שונים לדירוג הסביבה העסקית, מדורגת דרום קוריאה במקום ה-28 מתוך 82 מדינות בעולם, ובמקום 7 ברשימה של 17 מדינות האזור (מזרח אסיה ואוקיאניה).

דירוג הסביבה העסקית מושפע ממשתנים כגון: סביבה פוליטית ומאקרו כלכלית, מדיניות מסים, רמת התשתיות, מצב שוק העבודה וגורמים נוספים. על פי התחזיות צפויה דרום קוריאה להמשיך ולשפר את מיקומה בדירוג בשנים הקרובות.⁶

קיימים מספר גורמים שמגדילים את אטרקטיביות הסביבה העסקית במדינה, ביניהן המדיניות הממשלתית בנוגע ליוזמות פרטיות, הסביבה המאקרו-כלכלית השוררת במדינה, היעילות השלטונית וההזדמנויות העסקיות אשר נוצרות תודות לאוכלוסייה המשכילה המאכלסת את המדינה.

עם זאת, התרומה העיקרית לסביבה העסקית נובעת ממדיניות המסים המקלה הנהוגה במדינה, מדיניות אשר מעודדת השקעות ובאה לידי ביטוי בהורדת שיעורי המס בשנים האחרונות. נכון ל-2011, שיעורי המס נעים בין 11%-24% כאשר צפויה הפחתה נוספת של שיעורי המס במהלך 2012.⁷

מנגד, האיום העיקרי על כלכלת המדינה והסביבה העסקית השוררת בה נובע מאי היציבות הפוליטית לאור יחסיה עם שכנתה מצפון. גורם נוסף שפוגם בסביבה העסקית הינו ההטיה הברורה של השלטון המקומי לטובת עסקים מקומיים, זאת על חשבון של חברות זרות שמבקשות להשקיע במדינה - מעורבות הנובעת משיקולים פוליטיים. למרות ההתקדמות רבה בנושא בשנים האחרונות, עדיין נראה כי קיים מקום לשיפור מבחינה זו.

⁶ לפי הדירוג של Economist Intelligence Unit מיוני 2011.

⁷ מתוך מסמך של Corporate Tax Rates 2011, International Tax, Deloitte.

אינדיקטורים כלכליים⁸

*2011	2010	2009	2008	2007	
595.5	532.3	451.1	509.6	570.6	צריכה פרטית (מיליארדי \$)
11,862	10,750	9,130	10,360	11,650	צריכה פרטית לנפש (\$)
1,533.3	1,475.8	1,377.0	1,347.7	1,287.7	תמ"ג במיליארדי דולרים (PPP)
30,543	29,806	27,880	27,390	26,280	תמ"ג לנפש בדולרים (PPP)
36.1%	35.6%	44.4%	40.9%	36.2%	שיעור חוב חיצוני / תמ"ג
3.5%	3.7%	3.7%	3.2%	3.3%	שיעור האבטלה
397.3	361.3	370.0	381.1	380.2	חוב חיצוני (מיליארדי \$)
641.1	531.5	414.8	493.7	439.9	ייצוא סחורות ושירותים במיליארדי דולרים (שווי שוק)
615.1	503.2	383.9	504.7	424	ייבוא סחורות ושירותים במיליארדי דולרים (שווי שוק)
58.3%	52.4%	49.7%	53.0%	41.9%	שיעור ייצוא סחורות ושירותים ביחס לתמ"ג (שווי שוק)
55.9%	49.6%	46.0%	54.2%	40.4%	שיעור ייבוא סחורות ושירותים ביחס לתמ"ג (שווי שוק)
3.6%	5.9%	0%	1.9%	4.6%	שיעור צמיחת התמ"ג הריאלי לנפש
4.1%	3.5%	2.8%	4.1%	3.6%	שיעור האינפלציה

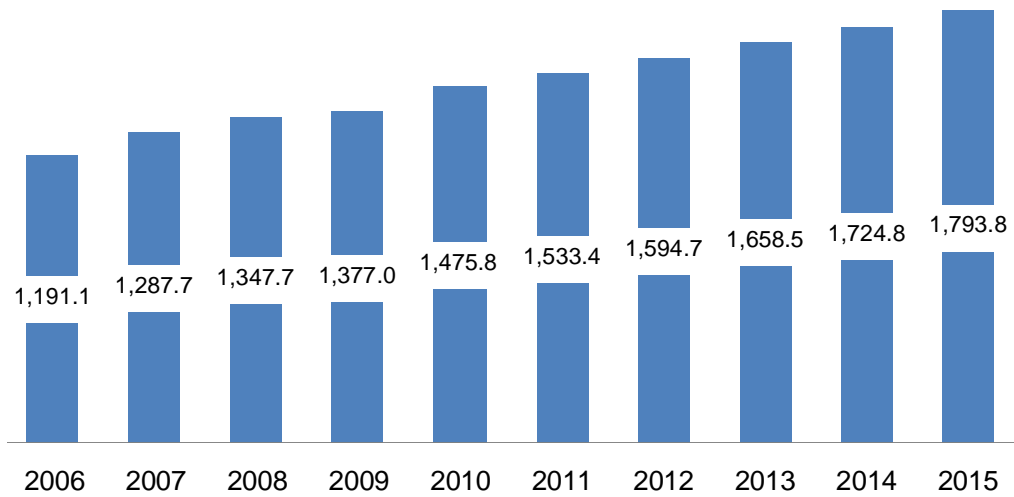
* צפי

סיכום המגמות הכלכליות הצפויות בטווח הבינוני-ארוך:

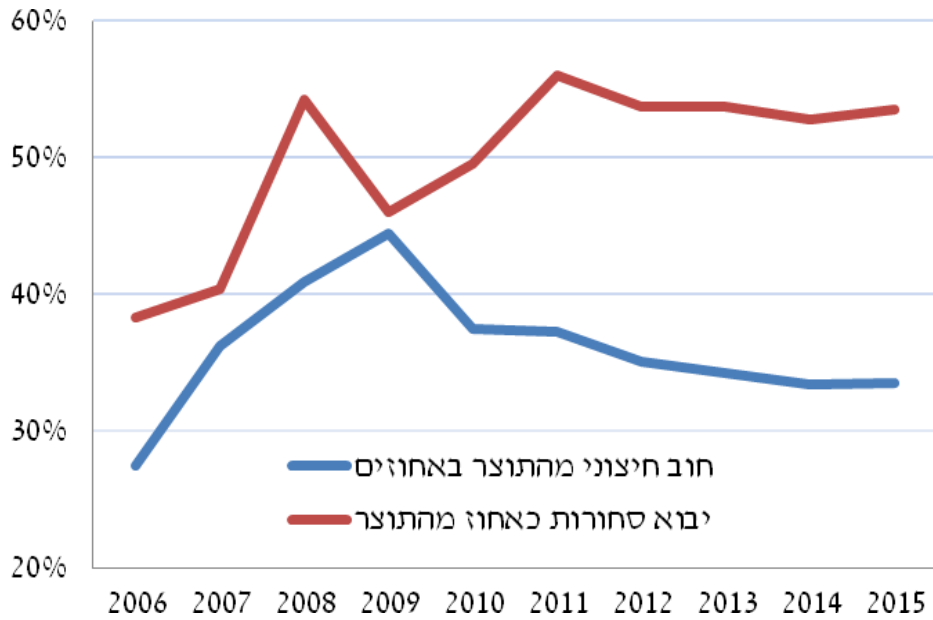
- א. המשך גידול התמ"ג והתוצר לנפש הנובעים מהמשך גידול בצריכה הפרטית ועידוד השקעות ופיתוח.
- ב. יציבות מחירים בשנים הבאות, הנובעת מההתאוששות הכלכלית בעולם מול התחרות של היצרנים המקומיים שיתקשו להעלות מחירים למוצרים דומים.
- ג. המשך התחזקות המטבע המקומי אל מול הדולר צפוי לעודד ייבוא למדינה.
- ד. התמתנות ויציבות בשיעורי האבטלה ובשוק העבודה.

⁸ נתוני Economist Intelligence Unit, נובמבר 2011.

תמ"ג דרום קוריאה 2006-15, במיליארדי דולרים במונחי PPP

שיעור החוב החיצוני ויבוא הסחורות ושירותים מסך התוצר, נתוני עבר ותחזית

עיקר הפעילות הכלכלית בדרום קוריאה מתמקדת בחמישה ענפים מרכזיים:

- 1. מוליכים למחצה**- תעשייה זו השיגה צמיחה מהירה באמצעות השקעה ממשלתית רחבה. באמצעות מגוון גורמים כגון השקעה במתקנים ויישום הטכנולוגיות מתקדמות, הפכה קוריאה למובילה עולמית בתחום הייצור של המוליכים למחצה. תעשיית המוליכים למחצה הקוריאנית מונה למעלה מ-270 חברות. 4 החברות המרכזיות בענף הן: Samsung Electronics, Hynix Semiconductor, Amkor, Korea ו-Siltron.
- 2. אלקטרוניקה**- בשוק המקומי, התחרות ניטשת בין Samsung Electronics ל-LG. נקודות החוזק של התעשייה כוללות את טכנולוגיית הייצור ההמוני, גודל החברות ביחס לשוק העולמי, צבר הטכנולוגיות המתקדמות ויכולת להתרחב לשווקים גלובליים בהם היא פעילה. ב-2007 היוותה דרום קוריאה כ-8.8% משוק התקשורת העולמי, והיוותה את היצרן הרביעי בגודלו בעולם. כמו כן, דרום קוריאה היא היצרנית השלישית בגודלה בעולם בכל הקשור לציוד תקשורת אלחוטית, כאשר מקדימות אותה רק ארה"ב וסין. בשנת 2008 החזיקה קוריאה הדרומית נתח שוק של כ-24% משוק הטלפונים הניידים בעולם, זאת תודות לשתי חברות הענק המקומיות Samsung Electronics ו-LG, חברות אשר משתייכות לצמרת העולמית בשוק הטלפונים הניידים.
- 3. תעשיית הרכב**- בשנת 2008 היוותה תעשייה זו כ-13.4% מהייצוא, כאשר 14.3% מכח העבודה במדינה הוקדש לתעשייה זו. תעשיית הרכב בקוריאה הינה החמישית בגודלה בעולם נכון לשנת 2009 עם ייצור שנתי של 3.5 מיליון כלי רכב (5.7% מסך הייצור העולמי). יצרני הרכב המרכזיים של דרום קוריאה הם: יונדאי, דייהו וקיה.
- 4. תעשיית הביוטכנולוגיה**- החל משנות השמונים המוקדמות, עם תחילת המחקר בתחום הביוטכנולוגיה, הממשלה המקומית ניתבה מימון אגרסיבי בכדי לסייע בפיתוח הטכנולוגיה. התעשייה גדלה בקצב מהיר והפכה להיות בין 10 המובילות בעולם בתוך 10 שנים.

⁹ מקור הנתונים בפרק זה - (OSEC)Swiss foreign trade promotion agency.

על מנת לשמר מובילות טכנולוגית זו, חברות התרופות הקוריאניות הגדילו בשנים האחרונות את היקף ההשקעה במו"פ בתרופות חדשות, כך שהחלק היחסי מסך המכירות גדל מ-5.3% בשנת 2004 ל-7.2% בשנת 2009. העידוד הממשלתי של תחום הביוטכנולוגיה בא לידי ביטוי בתוכנית ממשלתית רב שנתית לקידום השקעות בתחום באופן שחלק ניכר מההשקעה נעשה מכספים ציבוריים. מטרת העל של ממשלת דרום קוריאה היא להפוך לאחת מחמש המדינות המובילות בתחום עד 2012.

5. **אנרגיה חלופית**- החלק של אנרגיות המתחדשות בקוריאה מהווה רק 1.4% מהתוצר, והינו נמוך בהרבה מהממוצע של ה-OECD, העומד על 6.7% מהתוצר הממוצע¹⁰.

בשנת 1980 הוקמה הסוכנות הממשלתית KEMCO (Korea Energy Management Corp), במטרה להתמודד עם מחירי הנפט הגבוהים של שנות השבעים. כיום מוקדשת פעילותה לשיפור היעילות האנרגטית במתקנים קיימים, והקמת מתקנים של אנרגיה מתחדשת (NRE)¹¹.

בתחילת ינואר 2009, פרסמה ממשלת קוריאה תוכנית להשקיע 38 מיליארד דולר בפרויקטים ידידותיים לסביבה במהלך ארבע השנים הקרובות. הפרויקט כולל פיתוח משאבי אנרגיה מתחדשים, תמיכה בתחליפי דלק למכוניות, בניית רשתות תחבורה ירוקה וחסכונית באנרגיה. על פי היעדים ארוכי הטווח של התוכנית, מקורות האנרגיה המתחדשים נדרשים להיות 4.3%, 6.1% ו-11% מתמהיל האנרגיה בשנים 2015, 2020 ו-2030 בהתאמה.

התפתחויות אחרונות

- ביולי 2011 נחתם הסכם סחר חופשי (FTA) בין דרום קוריאה לבין האיחוד האירופי, הצפוי להגדיל את נפח המסחר בין הצדדים פי 2 בעשרים השנים הקרובות.
- במקביל, באוקטובר 2011 חתמה דרום קוריאה על שני הסכמים: עם יפן ועם סין. על פי ההסכמים, יגדל שיתוף הפעולה בין המדינות מבחינה כלכלית וזאת על מנת להקטין את הסיכון והחשיפה לתנודתיות בשווקים בעולם.
- לאור שיעורי הצמיחה של המשק הדרום קוריאי ברבעונים החולפים, עודכנה תחזית הצמיחה לשנת 2011 מ-4.2% ל-3.9%.

¹⁰ על פי דיווח של בנק קוריאה בשנת 2008.
¹¹ New and Renewable Energy.

- בחודשים האחרונים קיימת הפשרה מסוימת ביחסים עם קוריאה הצפונית, זאת עקב שיחות שנערכו במעמד שתי המדינות עם נציגים מארה"ב, סין, יפן ורוסיה.
- בסוף 2012 צפוי להתחלף נשיא המדינה, כפי שקורה אחת ל-4 שנים, בהתאם למדיניותה הפוליטית של המדינה

מבט לשנים קדימה¹²

ההיבט הפוליטי:

- ü הנשיא, לי מיונג-באק, צפוי להישאר בתפקידו עד הבחירות הבאות לנשיאות. החלפת מפלגה שולטת בבחירות עשויה לבוא לידי ביטוי במתן דגשים שונים והתווית מדיניות אסטרטגית כלכלית שונה מזו הנוכחית.
- ü יחסי החוץ של דרום קוריאה עם ארבע המעצמות הגדולות (ארה"ב, סין, יפן ורוסיה) צפויים להמשיך ולהתרחב גם בעתיד.

ההיבט הכלכלי:

- עתידה של הכלכלה הקוריאנית בשנים הקרובות תלוי בשני גורמים עיקריים: הראשון- יכולתה של הממשלה להגדיל את שיעור ההשתתפות בכח העבודה, בעיקר בקרב נשים. השני- יכולתה של המדינה לשמור על מקומה החשוב בתעשיית ה-ICT, זאת בעזרת שיפור מערכת החינוך והגדלת התקציבים לאוניברסיטאות.
- ü השינויים המונוטאריים העולמיים לא צפויים לשנות מהותית את המדיניות המונוטארית של המדינה. הבנק המרכזי של דרום קוריאה (BOK) צפוי לשמור על עמדתו הסתגלנית על פני תקופת התחזית.
- ü האינפלציה צפויה להגיע ל-4.1% בשנת 2011 עקב עליית מחירי המזון והדלק. האינפלציה הממוצעת הצפויה בין השנים 2012-15 היא כ-3.1% (הטווח הרצוי על ידי הבנק המרכזי).
- ü תחזית הצמיחה השנתית הממוצעת של התמ"ג עומדת על שיעור של 4% בשנים 2012-2016.
- ü שיעור האבטלה צפוי לרדת באופן הדרגתי עד לכ-3% בשנת 2015. חשוב לציין כי במידה ומסתכלים על השנים 2006-2015 (כלומר, על התוצאות בפועל ועל התחזית), שיעור האבטלה נע בין 3%-3.9% (משק בתעסוקה מלאה).
- ü בחמש השנים הקרובות הצריכה הפרטית לנפש צפויה לעלות בכ-8% לשנה, כאשר בחמש השנים האחרונות הצריכה הפרטית לנפש צמחה בשיעור זניח של 0.2% לשנה.

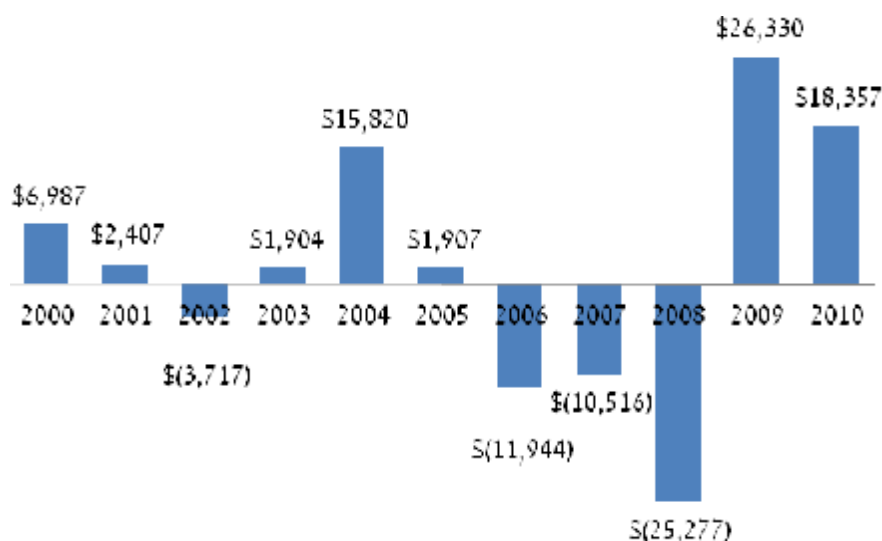
¹² נתוני ה-Economist Intelligence Unit, אפריל 2011.

סחר חוץ¹³

דרום קוריאה היא היצואנית ה-12 בגודלה בעולם והיבואנית ה-14 בגודלה. בשנת 2010 הסתכם הייצוא של המדינה ב-531.5 מיליארד דולר (במונחי שווי שוק), גידול של כ-28% ביחס לשנת 2009. גם הייבוא קפץ משמעותית: בשנת 2010 עמד על כ-503.2 מיליארד דולר (במונחי שווי שוק), אשר מהווים גידול של כ-31% לעומת שנת 2009. מגמת הצמיחה צפויה להימשך גם ב-2011: הייצוא צפוי לצמוח ב-20% נוספים לכדי 641 מיליון דולר, בעוד הייבוא צפוי לצמוח בשיעור של כ-22% לכדי 615 מיליון דולר.

כמו כן, בראשית חודש יולי 2011, נכנס לתוקף, הסכם הסחר החופשי (FTA) בין האיחוד האירופי לדרום קוריאה. ההסכם, אשר הינו חסר תקדים במונחי היקף הסחר ורמת הליברליזציה, מתפרש על פני כלל המוצרים התעשייתיים והחקלאיים, ביניהם תחומי הרכב, האלקטרוניקה והתרופות לצרכן. דרום קוריאה והאיחוד האירופי יבטלו למעשה קרוב ל-99% מכלל המכסים בתוך 5 שנים, מיום כניסת ההסכם לתוקף. יישום ההסכם צפוי לתרום להכפלת הסחר בין הצדדים בתוך 20 שנים.

המאזן המסחרי של דרום קוריאה בין השנים 2000-2010 (במיליוני דולר)¹⁴

כפי שניתן לראות, אין מגמה עקבית וברורה במאזן המסחרי. בשנת 2009 עברה דרום קוריאה ממצב של גרעון במאזן המסחרי למצב של עודף בייצוא.

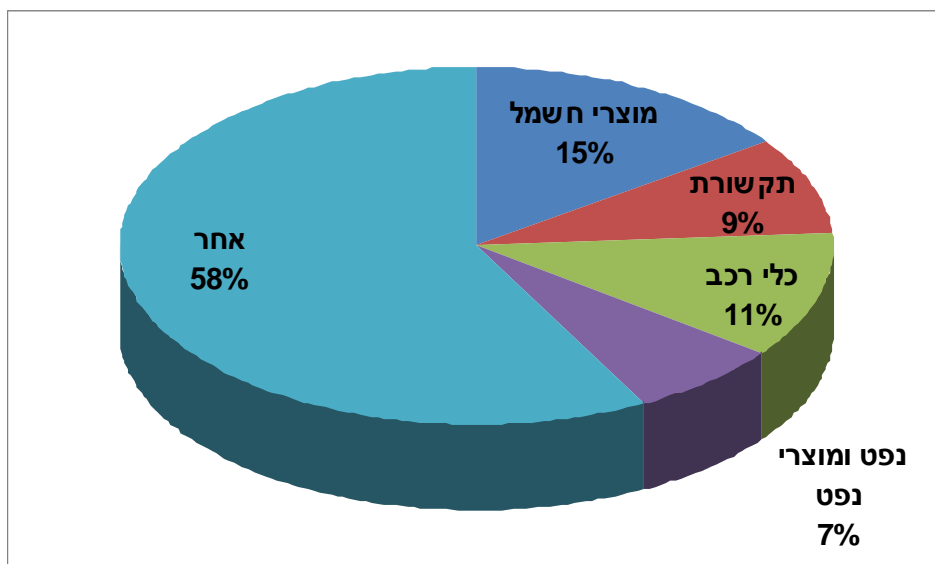
¹³ נתוני ה-Economist Intelligence Unit, נובמבר 2011.

¹⁴ הנתונים נלקחו מה-WTO.

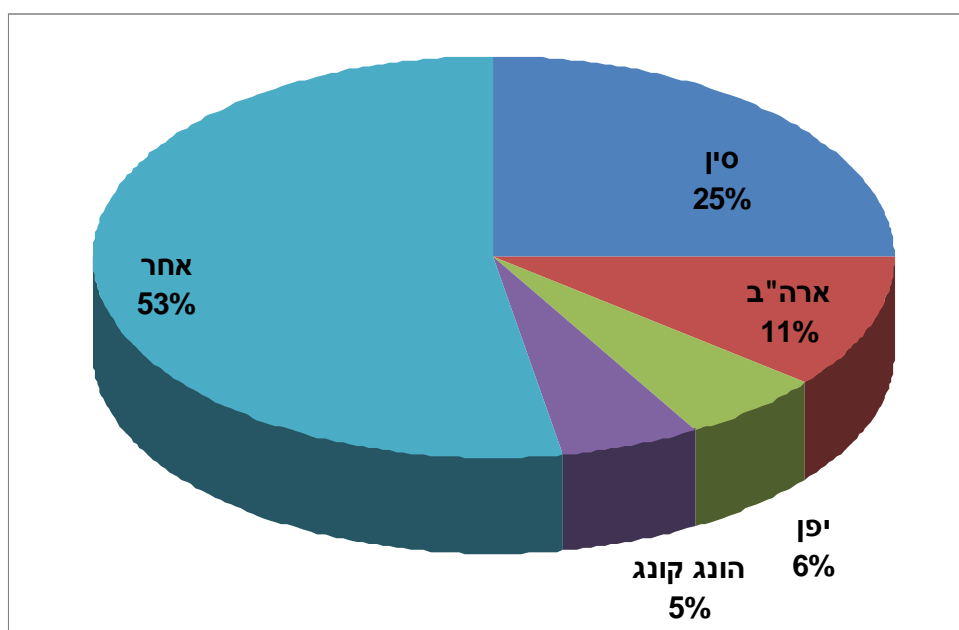
ייצוא

עיקר הייצוא של דרום קוריאה הוא של מוצרי חשמל (15%), כלי רכב (11%) ותקשורת (9%).

התפלגות הייצוא מדרום קוריאה לפי ענפים לשנת 2010

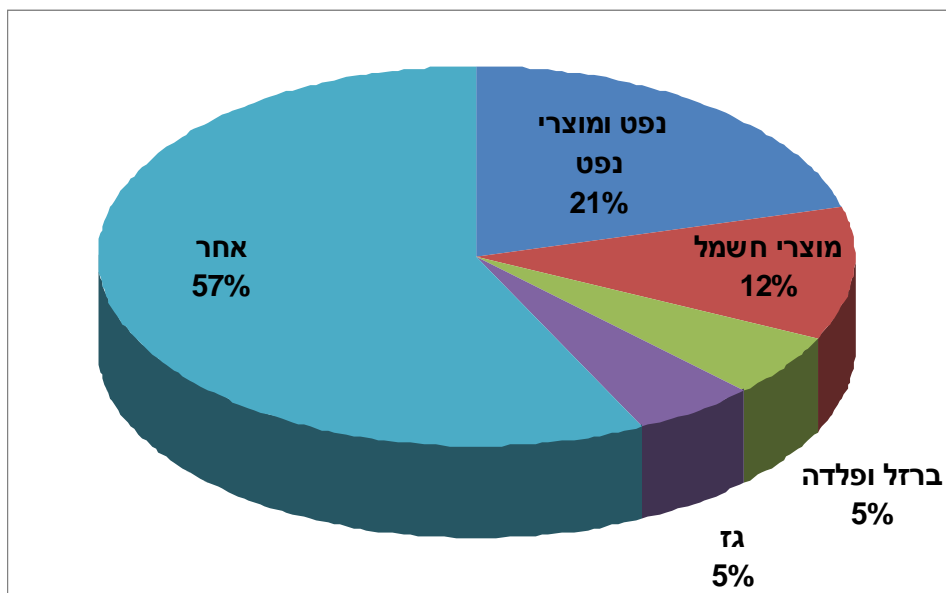
התפלגות הייצוא מדרום קוריאה לפי מדינות יעד לשנת 2010

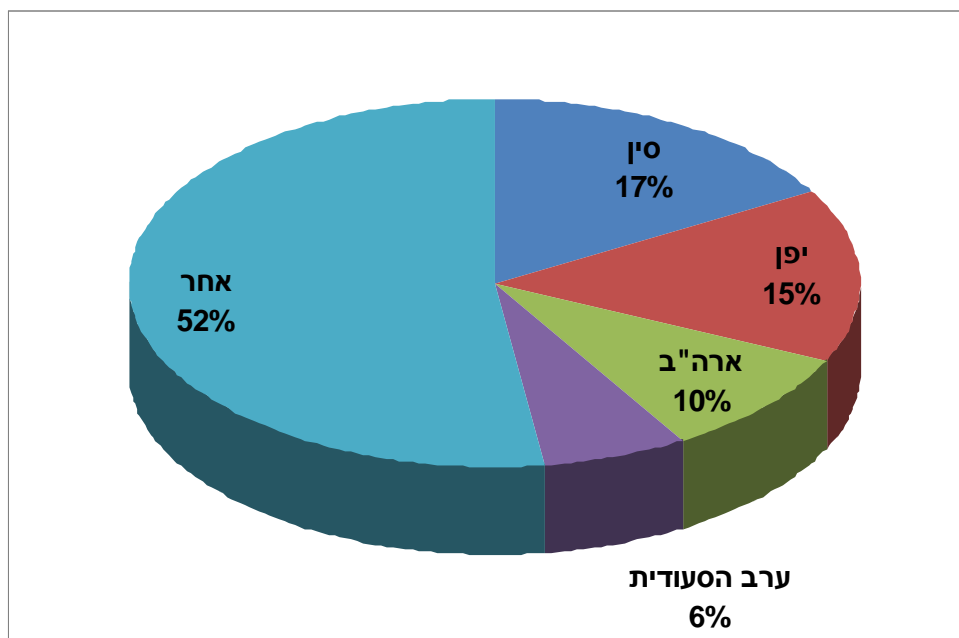
עיקר הייצוא של דרום קוריאה מופנה לסין (25%), ארה"ב (11%) ושאר המדינות השכנות אליה, כאשר המרכזיות הן יפן והונג קונג.

ייבוא
 עיקר היבוא לדרום קוריאה הינו נפט ומוצרי נפט (21%), מוצרי חשמל (12%), ברזל ופלדה (5%)
 וגז (5%).

התפלגות הייבוא לדרום קוריאה לפי ענפים לשנת 2010

התפלגות הייבוא לדרום קוריאה לפי מדינות מוצא לשנת 2010

עיקר הייבוא מגיע מהמדינות הבאות: סין (17%), יפן (15%), ארה"ב (10%) וערב הסעודית (6%). לדרום קוריאה יש הסכמי סחר (רשמיים ולא רשמיים) בעיקר עם סין, יפן וארה"ב ועל כן חלקן של מדינות אלו הינו משמעותי מהייבוא של המדינה. לאחרונה התהדקו יחסי המסחר של המדינה עם גוש האירו וכמו כן עם סין ויפן, מה שצפוי להגדיל את היקף הסחר של המדינה עם היעדים הללו.

דירוג במדדים בינלאומיים

DB2012: מקום 8 (מתוך 183 מדינות).

בדירוג הסביבה העסקית שמפרסם הבנק העולמי (Doing business) לשנת 2012 הגיעה דרום קוריאה למקום ה-8, עלייה של 7 שלבים לעומת 2011. דירוג זה נותן לכלכלות העולם השונות ניקוד בהתייחס לרמת הרגולציה בעסקים וההתמודדות איתה. הדירוג לוקח בחשבון 10 פרמטרים שונים, העיקריים שבהם: קלות ומשך הזמן הנדרש לפתיחת עסק, רישום קרקע, התחברות למערכת החשמל, השגת היתרי בנייה, השגת אשראי, הגנה על משקיעים, תשלום מסים ואכיפת חוזים.

להלן תמצית הדירוג והציונים שקיבלו מבחר מדינות בעולם:

מדינה	מקום בדירוג	*ציון
סינגפור	1	5.5
הונג קונג	2	10
ניו זילנד	3	13.3
ארצות הברית	4	18.6
דנמרק	5	18
נורווגיה	6	23.7
בריטניה	7	24.4
דרום קוריאה	8	27.6
קנדה	13	36.6
גרמניה	19	45.8
יפן	20	46.6
שוויץ	26	46
צרפת	29	52.7
איחוד האמירויות	33	56.7
ישראל	34	64.1
ספרד	44	61.8
איטליה	87	91.4
ברזיל	126	111.4
צ'ד	183	152.2

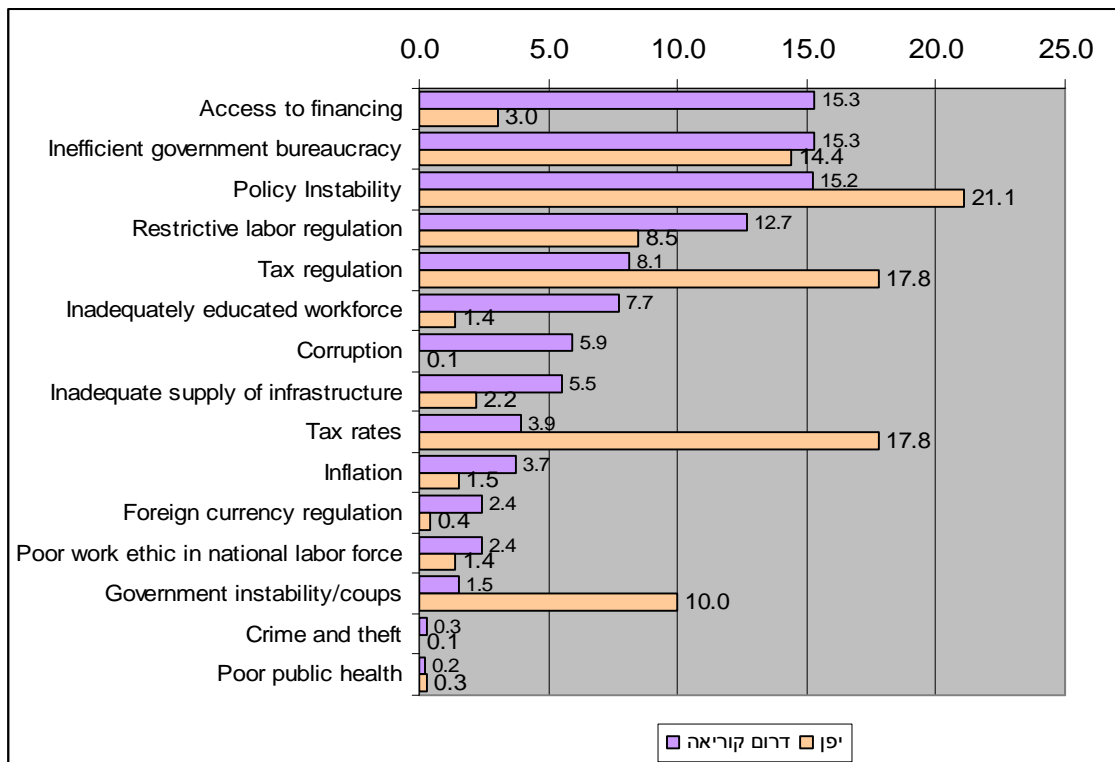
* ככל שביצועי המדינה טובים יותר (הווה אומר תהליך פשוט ויעיל יותר) - הניקוד שיתקבל עבורו יהיה נמוך יותר.

ניתן לראות כי סינגפור פותחת את הרשימה וארצות הברית ממוקמת רביעית. דרום קוריאה, ממוקמת שמינית ומקדימה כלכלות ענק כגון קנדה, גרמניה, יפן וגם את ישראל (מקום 34), ספרד, איטליה וברזיל. את הרשימה סוגרת צ'ד האפריקנית.

להלן הציונים שהשיגה דרום קוריאה בפרמטרים השונים שנמדדו בהשוואה לשכנתה יפן:

יפן	דרום קוריאה	
183	24	הקמת עסק
63	26	התמודדות עם היתרי בנייה
26	11	התחברות לחשמל
58	71	רישום רכוש
24	8	השגת אשראי
17	79	הגנה על משקיעים
120	38	תשלום מסים
16	4	מסחר חוצה גבולות
34	2	אכיפת חוזים
1	13	פתרון חדלות פירעון

להלן השוואה בין דרום קוריאה ליפן בנוגע לחסמים עיקריים בעשיית עסקים:

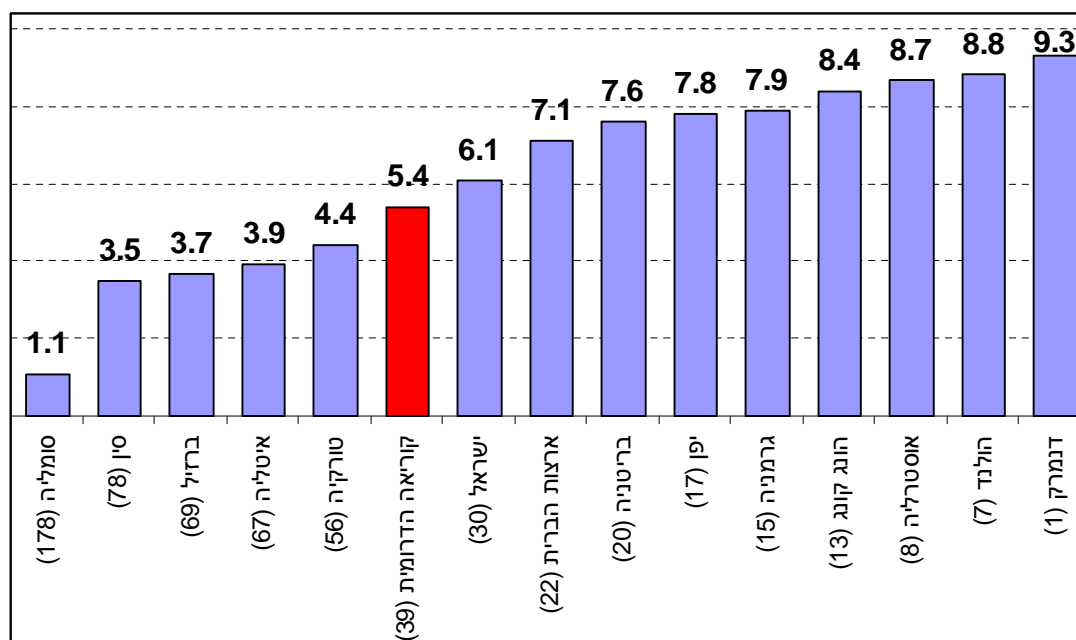

מהגרף מעלה ניתן ללמוד כי הגורמים הבעייתיים ביותר בעשיית עסקים בדרום קוריאה הינם הגישה לפיננסים וחוסר היעילות בבירוקרטיה הממשלתית. הגורמים החיוביים יותר הינם רמת הבריאות הממלכתית ורמת הפשיעה במדינה.

ניתן לראות כי דרום קוריאה עולה על יפן בעיקר בנוגע לתקנות המסים ורמתם, אם כי, כאמור, מפגרת אחריה בפרמטר המתייחס לגישה לפיננסים.

מדד השחיתות: מקום 39 (מתוך 178 מדינות).

מצורף גרף ובו מבחר מדינות, מיקומן (בסוגריים) והציון שקיבלו מדד השחיתות¹⁵:

מדד השחיתות, אשר מתפרסם מדי שנה על ידי הארגון העולמי למאבק בשחיתות, Transparency International, מבצע בדיקות ובחינות לרמת השחיתות במדינות במוסדות ודרגים שונים. את הדירוג מובילות דנמרק, סינגפור וניו זילנד – כולן עם ציון 9.3. ניתן לראות כי קוריאה הדרומית מדורגת במקום ה-39 עם ציון 5.4 ומשתייכת לרבעון העליון בדירוג, כאשר בין השאר מקדימות אותה הונג קונג (מקום 13) ויפן (17). יחד עם זאת, עניין זה עדיין טעון שיפור מהותי בשנים הבאות.

מדד Economic Freedom: מקום 35 (מתוך 179 מדינות).

מדד Economic Freedom¹⁶ בודק את רמת החופש הכלכלי במדינות השונות, תוך התייחסות ל-10 גורמים שונים ומתן ציון לכל אחד מהם (בסולם 0-100), העיקריים שבהם: חופש עסקי, חופש מסחרי, חופש פיסקאלי, חופש מוניטרי, הוצאות הממשלה, זכויות קניין וחופש תעסוקה.

הציון לו זכתה דרום קוריאה במדד שפורסם בשנת 2011 הינו 69.8 מתוך 100, מה שמעמיד אותה במקום ה-35. את הדירוג הזה פותחת הונג קונג עם ציון 89.7, בהמשך ניתן למצוא את ארצות הברית (מקום 9), בריטניה (16), יפן (20) וגרמניה (23) – אשר מקדימות את

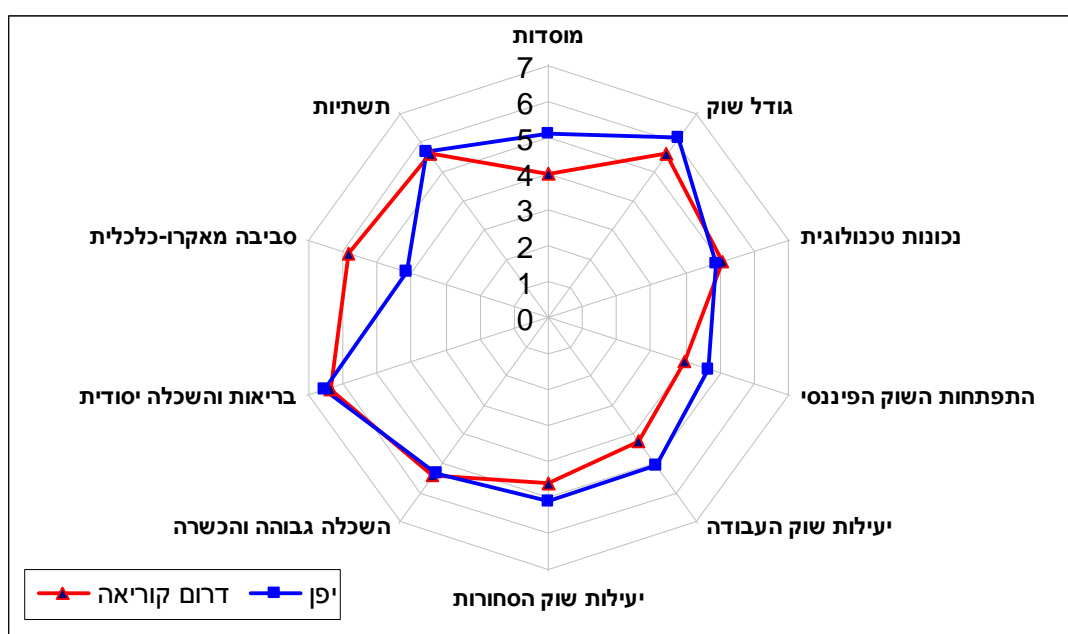
¹⁵ מדד השחיתות (CPI) לשנת 2010. המדד מדרג את 178 המדינות על פי רמת השחיתות הנתפסת במדינתם.
¹⁶ מדד Economic Freedom לשנת 2010. המדד בודק את הצלחה כלכלית של 183 מדינות לפי קריטריונים שונים.

המדינה האסיאתית. בהמשך הרשימה: ישראל (43), ברזיל (113) וסין (135). את הרשימה סוגרת קוריאה הצפונית עם ציון של 1.

מדד התחרותיות של הפורום הכלכלי העולמי: מקום 22 (מתוך 139).

מדד ה-GCI¹⁷ שהתפרסם ב-2011 דירג את דרום קוריאה במקום ה-22 עם ציון כללי של 4.93 (בסולם 1-7). על פי הדירוג, דרום קוריאה היא הכלכלה ה-11 בגודלה בעולם. בראש הדירוג עומדת שוויץ עם ציון 5.63, בהמשך ארצות הברית (מקום 4, ציון 5.43), קנדה (10, 5.30), אוסטרליה (16, 5.11), ישראל (24, 4.91) ואת הטבלה סוגרת צ'אד האפריקנית.

בגרף מטה ניתן לראות השוואה בין דרום קוריאה ליפן, על פי הפרמטרים השונים:

¹⁷Global Competitiveness Index הוא מדד אשר מדרג את המדינות על פי 10 פרמטרים שונים וקבועים.

המסחר עם ישראל¹⁸

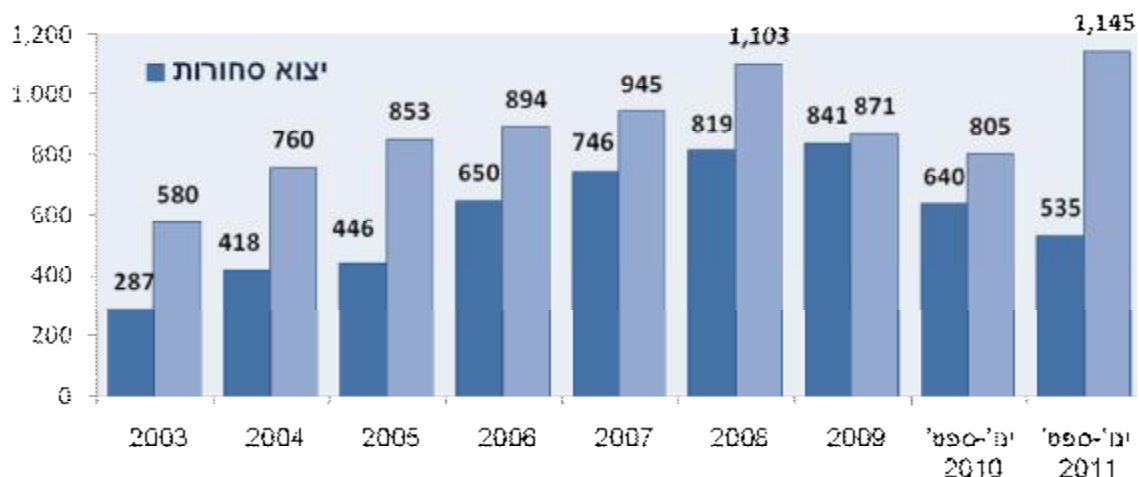
למעלה מ-300 חברות ישראליות מייצאות לקוריאה, רובן פועלות בתחום המוליכים למחצה וה-IT. כמו כן, במהלך השנים פתחו מספר חברות ישראליות סניפים בקוריאה, כבסיס לפעילות מקומית או אזורית.

נכון לשנת 2010, עמד היקף הסחר של ישראל עם דרום קוריאה על סך של 1.95 מיליארד דולר, גידול של 14% ביחס לשנת 2009. בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2011 הגיע היקף הסחר ל-1.7 מיליארד דולר, גידול של 16% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2010 עמד הגירעון המסחרי של ישראל מול דרום קוריאה על 250.4 מיליון דולר וב-2011 צפוי להגיע לפי 3 מכך, זאת בעיקר לאור גידול משמעותי בהיקפי ייבוא הרכב ומוצרי החשמל מדרום קוריאה לישראל.

נכון לשנת 2010 דרום קוריאה הינה שותפות הסחר ה-15 של ישראל. בשנת 2009 הסתכם היקף הסחר בכ-1.7 מיליארד דולר, ירידה של כ-11% לעומת 2008.

התפתחות הסחר: ישראל -דרום קוריאה												
מיליוני דולרים	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	שינוי 09/10	ינו'-ספט' 2010	ינו'-ספט' 2011	שינוי 10/11
יצוא סחורות	287	418	446	650	746	819	841	850	1%	640	535	-16%
יבוא סחורות	580	760	853	894	945	1,103	871	1,101	26%	805	1,145	42%
מאזן מסחרי	-293	-342	-407	-244	-199	-285	-30	-250	732%	-165	-611	269%
היקף סחר	867	1,178	1,299	1,544	1,691	1,922	1,712	1,951	14%	1,445	1,680	16%

התפתחות הסחר ישראל - דרום קוריאה (מיליוני דולרים)

¹⁸ לפי מידע של מכון הייצוא והלמ"ס.

היצוא הישראלי לדרום קוריאה

יצוא הסחורות בשנת 2010 הסתכם בכ- 850 מיליון דולר, עליה של כ- 1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. במהלך החודשים ינואר-ספטמבר 2011 ירד יצוא הסחורות בשיעור של 16% והוא הסתכם בכ- 535 מיליון דולר.

דרום קוריאה הינה היעד ה- 15 ליצוא הסחורות של ישראל. בשנת 2009 הסתכם יצוא הסחורות בכ- 841 מיליון דולר, גידול של כ- 2.5% לעומת 2008.

השינויים ביצוא הענפים הבולטים בינואר-ספטמבר 2011:

בענף המכונות והציוד החשמלי, ירידה של כ- 26%, לכ- 201 מיליון דולר, מהווה כ- 38% מהיצוא;
בענף מכשירים וכלים אופטיים, ירידה של כ- 29%, לכ- 153 מיליון דולר ומהווה כ- 29% מהיצוא;
בענף המתכות, עלייה של כ- 22%, לכ- 76 מיליון דולר, מהווה כ- 14% מהיצוא.

מסקל 2011	שינוי 10/11	ינו'-ספט' 2011	ינו'-ספט' 2010	2010	2009	תיאור ענף (M\$)
38%	-26%	201.0	270.6	365.6	572.6	מכונות וציוד חשמלי
29%	-29%	153.2	215.7	273.0	127.8	מכשירים וכלים אופטיים
14%	22%	76.4	62.4	88.1	38.2	מתכות פשוטות
13%	9%	71.7	65.8	87.9	70.6	כימיקלים
2%	176%	11.8	4.3	6.1	6.5	מזון, משקאות וטבק
1%	21%	6.0	5.0	7.0	4.4	פלסטיקה וגומי
1%	27%	3.5	2.8	3.8	2.4	פריטים מיוצרים שונים
1%	254%	2.8	0.8	2.5	1.7	מוצרים מינרלים
2%	-33%	9	13	16	17	אחרים

היבוא הישראלי מדרום קוריאה

בשנת 2010 יבוא הסחורות עלה בכ- 26% והסתכם בכ- 1.1 מיליארד דולר. במהלך החודשים ינואר-ספטמבר 2011 עלה יבוא הסחורות בשיעור של 42% והוא הסתכם בכ- 1.1 מיליארד דולר.

דרום קוריאה מהווה את המקור ה- 14 ליבוא הסחורות של ישראל. בשנת 2009 יבוא הסחורות הסתכם בכ- 871 מיליון דולר, ירידה של כ- 21% לעומת 2008.

השינויים ביבוא הענפים הבולטים בינואר-ספטמבר 2011:

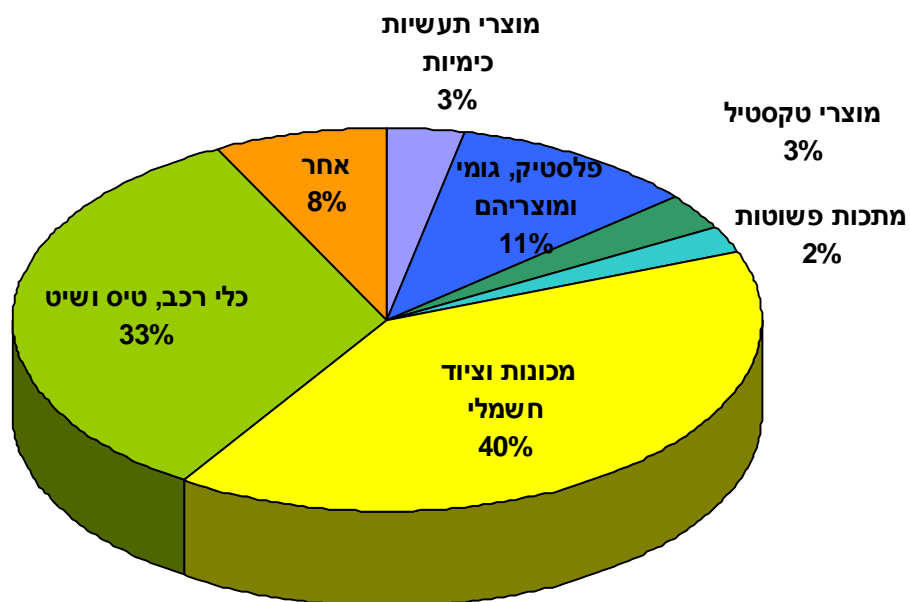
בענף מכונות וציוד חשמלי, עלייה של כ- 24%, לכ- 461 מיליון דולר ומהווה כ- 40% מהיבוא;

בענף כלי רכב, טיס ושייט, עלייה של כ- 97%, לכ- 379 מיליון דולר ומהווה כ- 33% מהיבוא; בענף פלסטיק וגומי, עלייה של כ- 14%, לכ- 121 מיליון דולר ומהווה כ- 11% מהיבוא.

מסקל 2011	שינוי 10/11	ינו'-ספט' 2011	ינו'-ספט' 2010	2010	2009	תיאור ענף (M\$)
40%	24%	461	373	509	379	מכונות וציוד חשמלי
33%	97%	379	192	267	245	כלי רכב, כלי טיס ושייט
11%	14%	121	106	140	94	פלסטיק וגומי
3%	-5%	38	41	61	32	כימיקלים
3%	10%	35	32	40	31	טקסטיל
2%	-8%	24	26	33	41	מתכות פשוטות
1%	32%	14	11	15	14	מזון, משקאות וטבק
6%	180%	73	26	36	35	אחרים

ישראל מייבאת מדרום קוריאה בעיקר מכונות ומוצרי חשמל (40%) וכלי רכב (33%).

התפלגות הייבוא לפי הענפים 1-9 / 2011

ההסכמים הכלכליים בין קוריאה הדרומית וישראל¹⁹

Scientific and Technological Agreement (Oct 1994)
Cultural Agreement (Dec 1994)
Air Transport (Dec 1994)
Waiver of Visa Agreement (Dec 1994)
Security Agreement between Defense Ministries (Sep 1995)
Agreement between Customs Authorities (Sep 1996)
Convention for the Avoidance of Double Taxation (Mar 1997)
MOU in the Field of Agriculture (Aug 1997)
MOU in the Field of Tele communication and Post (Aug 1997)
Cooperation in Industrial R&D (Nov 1998)
Protection and Encouragement of Investments (Feb 1999)
Economic Cooperation Agreement (Aug 2000)
Maritime transport Agreement (Aug 2004)
Tourism Agreement (Nov 2005)

²⁰קורן KORIL

במאי 2001 הקימו דרום קוריאה וישראל קרן לשיתוף פעולה בתחומי המחקר והפיתוח "קרן קוריאה – ישראל למחקר ופיתוח תעשייתי" (KORIL). מטרתה של הקרן היא קידום שיתופי פעולה תעשייתיים בין חברות ישראליות לחברות דרום קוריאניות וכן עידוד פעולות ומיזמים משותפים למחקר ופיתוח.

הקרן היא גוף עצמאי אשר מנוהל בשיתוף פעולה של משרד התמ"ת הישראלי והמשרד לתעשייה וידע בדרום קוריאה (MKE). משרדיה הראשיים של הקרן נמצאים בסיאול, אם כי גם בישראל קיים משרד אשר מאוּש על ידי גורמים מקצועיים במינוי הממשלה והמספק שירותים לחברות המקומיות. במועצת המנהלים של הקרן יושבים 8 דירקטורים, 4 מכל מדינה, כאשר המדען הראשי הישראלי (של משרד התמ"ת) מכהן כיו"ר מועצת המנהלים. הקרן מיועדת למימון תקציב המו"פ של פרויקטים משותפים לחברות ישראליות ודרום קוריאניות ותקציבה עומד על 3 מיליון דולר בשנה. החל מ-1.1.2012 הוכפל הסיוע שמעמידה הקרן לפרויקט בודד לכדי 1 מיליון דולר.

¹⁹ מנתוני אתר משרד החוץ - ISRAEL BILATERAL AGREEMENTS.
²⁰ Korea Israel Research and Development Fund

סיכום

לסיכום, ניתן לראות כי המגמות העיקריות בדרום קוריאה הן חיוביות ועל אף ההצטמצמות הצפויה של האוכלוסייה, בעזרת מספר שינויים מבניים צפויה המדינה להמשיך להציג צמיחה נאה בשנים הקרובות. מבין המדינות המפותחות דרום קוריאה הייתה הראשונה להתאושש מהמשבר העולמי האחרון וניכר כי כלכלתה איתנה גם כיום. להערכתנו תחומי הייצוא העיקריים בהם יוכלו לפעול חברות ישראליות הינם היי-טק וציוד צבאי.